

Hälsovårdens ledarutbildning blir multiprofessionell

Det är snarast genom de tidsfrister för vården som kommer att införas i lagstiftningen i mars nästa år som det nationella hälsoprojektet har blivit allmänt bekant. Projektet har också andra mål. Ett av dem gäller ledarskapet inom social- och hälsovården. I november förra året tillsatte undervisningsministeriet en arbetsgrupp med uppgift att bereda ett förslag till en multiprofessionell ledarutbildning för social- och hälsovårdsbranschen som ger beredskap att genom ledarskap ta ansvar för att verkställa branschens målsättningar och främja befolkningens hälsa, hälsovårdstjänsternas åtkomlighet och deras kvalitet och ekonomi samt för att verka för att utveckla verksamheten, utnyttjande ett samarbete mellan de olika aktörerna.

Arbetsgruppen skall få sitt arbete färdigt nu i augusti. Preliminära resultat publicerades redan i juni. Multiprofessionalismen betonas kraftigt. Med det avser man en delvis gemensam utbildning för personer med olika grundutbildning. Ledarutbildning planeras både inom grundutbildningen och inom fortbildningen, och dessutom i form av en separat examen.

För läkare och tandläkare är den viktigaste delen ett utbildningspaket som är avsett att ersätta den examen som tidigare gett administrativ kompetens, och som har kunnat avläggas bara av specialistläkare och -tandläkare. Utbildningen skulle omfatta 40 studieveckor eller ett år, och hälften skulle utgöras av multiprofessionell ledarutbildning. Man avser alltså att begränsa utbildningen till en specialexamen. En del av den skulle i alla fall kunna avläggas före specialiseringsskedet. Som en del av magisterexamen i hälsovetenskap skulle omfattningen vara 40 studieveckor, och för den som avlagt examen inom hälsovården vid yrkeshögskola skulle den vara 60 studieveckor.

Arbetsgruppen har tydligen inte varit tillräckligt insatt i munhälsovårdens arbetsfält då den har gjort upp sitt förslag. En ledarutbildning associerad med specialistutbildning räcker nämligen inte här för att fylla behovet. Inom de fyra specialiteterna finns det 646 specialisttandläkare i vårt land, eller ca 14 % av yrkeskåren. 121 av dem har avlagt den tidigare specialistexamen i samhällsodontologi eller den nuvarande i hälso- och sjukvård. För läkare finns inte motsvarande utbildning. För närvarande finns det bara fem specialiseringsplatser inom detta område i

hela landet, vilket betyder 1—2 utexaminerade specialister per år. En specialisering inom administration, avsedd att ge kliniskt arbetande specialisttandläkare en möjlighet att nå behörighet för ledande befattningar, har avlagts av 51 tandläkare i arbetsför ålder. Detta visar att bara en liten del av de tandläkare som innehar ledande ställning har avlagt någon av de alternativa specialistexamina som skall ge dem färdigheter för detta. Det finns alltså ett behov att få behörighet på annat sätt, och detta behov kommer att kvarstå. Det visar Tandläkarförbundets program som skall ge behörighet för att verka som ansvarig tandläkare. Det har avlagts av 51 tandläkare.

Ur funktionell synpunkt är det av central betydelse för enheterna inom munhälsovården att deras ledare har de färdigheter och den beredskap som krävs av dem. Det kom också tydligt fram i den omfattande studie av tandläkarnas välbefinnande som Institutet för arbetshygien nyligen gjorde. Jari Hakanen som gjorde undersökningen konstaterade: "ledarskapet och förmanspositionerna visade sig vara bristfälliga enligt tandläkarnas bedömning. Det som traditionellt uppfattas som tandläkaryrkets goda sidor, nämligen det självständiga arbetet, kan om det drivs till sin spets innebära att man lämnas ensam utan handledning och stöd. Förändringarna innebär också ett ökat behov av att man reder ut målen och ansvarsfördelningen, av handledning och stöd, och av positiva kommentarer då arbetet löper på rätt sätt".

De möjligheter till avancemang ledarutbildningen ger betyder mycket både på det individuella planet och för hela den offentliga sektorn, då de gör den mera lockande som arbetsplats. Det måste i alla fall vara möjligt också för privattandläkare att få ledarutbildning.

De olika enheterna inom munhälsovården fungerar mycket självständigt, och det förutsätter att de leds individuellt utgående från kunskap om den egna verksamheten och dess innehåll. Det är därför också nödvändigt att ledarutbildningen för tandläkare inte begränsas bara till specialistutbildningen, utan att också grundutbildade tandläkare har tillgång till den. Annars kommer man inte att kunna få ett tillräckligt antal tandläkare som har kunskap om ledarskap.

MATTI PÖYRY